מסורת הש"ס   תורה אור

א] אבל יותרת ושתי כליות דלא כתיבן בגופיה אימא לא, קא משמע לן: אמר ליה רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא והא תנא ב] פר יוה"כ לכל מה שאמור בענין קאמר. תנאי היא תנא דבי רב מרבי הכי ~~תנא דבי רבי ישמעאל~~ לא מרבי הכי תנא דבי רבי ישמעאל מפני מה נאמרו יותרת ושתי כליות בפר כהן משיח ולא נאמרו בפר העלם דבר של צבור משל למלך בשר ודם ג] שזעם על אוהבו ומיעט בסרחונו מפני חיבתו ~~ותנא דבי רבי ישמעאל~~ מפני מה נאמרה פרוכת הקדש בפר כהן משיח ולא נאמר בפר העלם דבר של צבור משל למלך בשר ודם שסרחה עליו מדינה, אם מיעוטה סרחה, פמליא שלו מתקיימת, אם רובה סרחה אין פמליא שלו מתקיימת: לפיכך אם נתן כולן כתיקנן כו': תנן התם פיגל בקומץ ולא בלבונה, בלבונה ולא בקומץ, רבי מאיר אומר פיגול וחייבין עליו כרת וחכמים אומרים אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר. א"ר שמעון בן לקיש לא תימא טעמא דר' מאיר ד] דקסבר מפגלין בחצי מתיר אלא הכא במאי עסקינן כגון שנתן את הקומץ במחשבה והלבונה בשתיקה - קסבר כל העושה, על דעת ראשונה הוא עושה, ממאי? ה] מדקתני לפיכך אם נתן כולן כתיקנן ואחת שלא כתיקנה פסול ואין בו כרת הא אחת שלא כתיקנה וכולן כתיקנן פיגול מני, אילימא רבנן הא אמרי רבנן אין מפגלין בחצי מתיר אלא רבי מאיר, ואי טעמא דרבי מאיר משום דמפגלין בחצי מתיר הוא אפילו כדקתני נמי ו] לאו משום דקסבר כל העושה, על דעת ראשונה הוא עושה, אמר רבי שמואל בר יצחק לעולם רבנן היא ומאי כתיקנן כתיקנן לפיגול, והא מדקתני לפיכך אם נתן כולן כתיקנן ואחת שלא כתיקנן פסול ואין בו כרת מכלל דתיקנה להכשירה הוא דאתא? אמר רבא מאי שלא כתיקנה חוץ למקומו רב אשי אמר שלא לשמו, מכלל דכי לא עביד לה חוץ למקומו, ושלא לשמו מחייב? איידי דתנא רישא פיגול וחייבין עליו כרת תנא נמי סיפא פסול ואין בו כרת: מיתיבי *) במה דברים אמורים בדמים הניתנין על מזבח החיצון אבל

ויקרא ד

*) שם טז. [תוספתא דזבחים פ"ד]

קמ"ל. ז] דחטאתם על שגגתם דלענין אשה לה' נמי איתקוש: **והא תנא לרבות פר יוה"כ לכל** ח] **בענין קאמר**. אלמא כולה מילתא יליף מינה ואפילו עיכובא ואת אמרת לאת בדם וטבילה: **תנאי היא** ט] **תנא דבי רב מרבי הכי**. כל א) ת"ר קרי תנא דבי רב ההיא מתני' ~~קמייתא~~ לא מרבי ליה אלא לאת בדם וטבילה ועיכובא נפקא ליה מחוקה ולרבי יהודה מאם כלה כפר: **ותנא דבי רבי ישמעאל**. הך תנא בתרא דאמר לכל האמור בענין י] מתניתין דבי רבי ישמעאל היא שנשנית ונסדרה בבית מדרשו של ר' ישמעאל וסידרו בה יא] תנאים הרבה כמו שסידרו רבי חייא ור' אושעיא: **על אוהבו**. ליבור: **מיעט בסרחונו**. קיצר בדברים: **מפני מה נאמרה פרכת הקדש**. גרס יב] בפר כהן משיח כתיב את פני פרכת הקדש ובפר העדה כתיב את פני הפרכת: **פמליא שלו**. כניסת חבורת עלתו יג] (ו)המסכימים לדעתו אשר דברי סתרו אליהם ואם רובה סרחה אין פמליא שלו קיימת הרי הוא מסולק מחיבתם ומכניסתם במקלת ואין לבו גם בהן כבראשונה ה"נ כיון דרוב ליבור יד] [סרחה] כביכול אין כאן קדושה: **פיגל בקומץ ולא בלבונה**. בהקטרת המנחה שני מתירין יש הקומץ והלבונה ואם הקטיר את האחד במחשבת פיגול והאחד בשתיקה: **ר"מ אומר פיגול**. כדמפרש טעמא לקמן: **כגון שנתן את הקומץ במחשבה**. תחילה ואחר כך הלבונה בשתיקה וה"ה אם נתן לבונה במחשבה תחילה ואחר כך קומץ בשתיקה וטעמא משום דעל דעת ראשונה עשה ונמלא מפגל בכל המתיר ורבנן סברי על דעת ראשונה לא אמרינן אלא אם כן אמר אף בשני וכל מחשבה דקדשים מוליא בפה טו] הוא אבל ראשונה בשתיקה ושניה במחשבה דאין כאן אלא מחשבת חלי מתיר טז] [מודה ר"מ] דלא פיגל אלא פסל: **מדקתני**. מתניתין: **לפיכך אם נתן כולן כתקנן**. וקס"ד יז] דהייט שתיקה: **ואחת שלא כתקנה**. במחשבת חוץ לזמנו: **פסול ואין בו כרת**. שלא חישב אלא בחלי מתיר דכולן מעכבות בו וכולן מתירות ואין פיגול עד שיפגל בכולן: **הא אחת שלא כתיקנה**. הראשונה במחשבה והשאר בשתיקה פיגול דאמרינן על דעת הראשונה עשה והוה לי' מחשבה בכוליה מתיר: **הא אמרינן אין מפגלין בחלי מתיר**. כדקתני בהדיא עד שיפגל בכל המתיר ואפי' ראשונה במחשבה ושניה בשתיקה משמע אלמא לית להו על דעת יח] ראשונה עשה: **אפילו כדקתני נמי**. ראשונה בשתיקה ואחרונה במחשבה ליהוי פיגול יט] (אלמא) מדשני ליה בין ראשונה בשתיקה לראשונה במחשבה שמע מינה טעמא משום דעשה על דעת הראשונה הוא: **כתיקנה לפיגול**. הראשונות כ] במחשבות דחוץ לזמנו ואשמעינן דלא אמרינן על דעת הראשונה עשה: **והא מדקתני ואחת שלא כתקנה**. ולא קתני כולן כתיקנן חוץ מאחת מהן, או, ואחת בשתיקה שמע מינה כתקנן דאמר כא] להכשיר הוא דאי במחשבה ולפיגול היכי מקרי לה להך דשתיקה שלא כתיקנה הא לא חשיב בה מידי ולא קילקל מחשבתו ראשונה דניקרייה שלא כתיקנה לפיגול: **אמר רבא**. לעולם כתקנה לפיגול ורבנן היא ולר"מ לא תשמע מינה מידי ושלא כתקנה דאחרונה נמי שלא כתקנה לפיגול קאמר וכגון שנתנו במחשבת חוץ למקומו המוליאה מידי פיגול: **ורב אשי אמר מחשבה שלא לשמו**. נמי קרי שלא כתקנה לפיגול דהא חטאת היא ומחשבה שלא לשמו פוסלת בה ומוליאה מידי פיגול: **ס"ג מכלל דכי לא עביד לה חוץ למקומו ושלא לשמו מיחייב**. מדלא קרי לה תנא פסול אלא בחישב שלא כתיקנה ואוקימנא בשלא לשמו או חוץ למקומו מכלל דכי לא עביד לה הכי אלא בשתיקה דחייב כלומר הוי פיגול לחייב על אכילתו כרת אלמא על דעת ראשונה כב] עשה א"כ לאו כרבנן מלית לאוקמי: **ס"ג איידי דתני רישא פיגול וחייבין עליו כרת תנא סיפא** כג] **פסול ואין בו כרת**. ולא גרסינן אלא, כלומר לעולם כתקנן לפיגול ושלא כתיקנה חוץ למקומו וה"ה נמי דאם נתן בשתיקה לא פיגל והאי דנקט שלא כתקנה איידי דתנא רישא בחילופא נתן את הראשונה חוץ לזמנה ואת השניה חוץ למקומו פיגול וחייבין עליו כרת כד] ודוקא נקט חוץ למקומו לאשמועינן רבותא דלא אתיא מחשבת חוץ למקומו דשניה ומפקא לה מידי פיגול משום דהוקבע בפיגול ראשונה שמתנה אחת מתרת ומפגל בהן תני נמי סיפא בפנימיות דכה"ג אתיא מחשבה שניה ומפקא ליה מידי פיגול אע"ג דלא לריך למתניה דהא בלאו הכי נמי לא הוה מיקבע כה]: **כד"א כו'**. בתוספתא דזבחים היא כד"א דבמתנה אחת מתרת ומפגלת בהן: **בדמים**. החיצונים שמתנה אחת פיגל:

א) נ"ל ת"כ. ב) נ"א אלא לאו מדשני כו' נ"ק

אבל יותרת ושתי הכליות דלא כתיבן בגופיה אימא לא. תימה הא אמרת לפר *מייתי להכי למיהוי כמאן דכתב בגופיה לאגמורי לשעירי עבודת כוכבים ושמא אי לאו הך היקשא דחטאתם על שגגתם לא הוה דרישנא ליה הכי: **והא** תנא לרבות פר יוה"כ לכל האמור בענין קאמר. פירש בקונטרס אלמא כולה מילתא יליף מיניה ואפילו עיכובא ואת אמרת לאת בדם וטבילה כו] גרידא וקשה לרב פפא דלעיל דלא פי' דאתא לעיכובא ומשני תנאי היא וא"ת ולהאי תנא דיליף עיכובא בהיקשא שבע על טהרו כז] ביוה"כ מנא ליה עיכובא דליתנהו בפר העלם ובפר כהן משיח וי"ל דהיא גופיה ילפינן בהיקש מה התם לא חלקת בהזאותיה אף ביוה"כ לא תחלוק (תוספת) ותימה דלעיל הביא הברייתא לסיועיה לרב פפא והשתא פריך מינה ותו מאי פריך על רב פפא דלא מוקי לה לעיכובא כח] אלא עיכובא ביוה"כ מחוקה נפקא או מוכלה מכפר כדפריך לעיל כט] וי"ל דפריך הכי לכל האמור בענין משמע אפי' ליותרת ושתי הכליות משום דכתיב כאשר יורם בפר כהן משיח דאם אינו ענין לגופיה תנהו ענין בפר העלם כדדרשינן בפרק איזהו מקומן (לקמן דף מט:) ודרשינן לפר זה פר של יוה"כ בין לאת בדם וטבילה בין ליותרת ושתי הכליות מחד היקשא ל] הוא הדין לרבי ישמעאל דדריש לפר זה פר העלם ליותרת [ושתי] כליות ולא דריש כאשר יורם דלא לריך אלא חד היקשא לא] דחטאת לרבות שעירי עבודת כוכבים וא"כ חטאתם על שגגתם למה לי לב] א) וגבי שעירי עבודת כוכבים אמאי מלרכי תרי היקישי ומשני תנאי היא והשתא להאי תנא לג] אתא ליה יותרת ושתי הכליות בפר יוה"כ מדתניא בתורת כהנים כל חלב לד] פר החטאת פר לרבות פר יום הכפורים ליותרת ושתי הכליות יש לתמוה דבכוליה הש"ס לה] נקיט שעירי עבודת כוכבים בלשון רבים ופר העלם בלשון יחיד דמאי שנא והא מאן דאית ליה בהוריות (דף ה.) שעיר לכל שבט ושבט אית ליה נמי פר לכל שבט ושבט:

ממאי מדקתני כו'. בכוליה שמעתא משמע דלע"ג דאין מפגלין בחלי מתיר פסול מיהא הוי ותימה דבפ' תמיד נשחט (פסחים דף סא.) גבי שחטו למולים ולערלים כו' ומוקי לה (שם סג.) בשוחט סימן ראשון למולים כו' ור"מ לטעמיה דאמר מפגלין בחלי מתיר משמע התם דלרבנן הוי כשר גמור ויש לומר דהא דפסלי הכא הייט משום דאיכא למיגזר לו] כדאי' בפ"ב דמנחות (דף יד:) דרבנן גזרי קומץ אטו קומץ דמנחת חוטא לבונה אטו לבונה הבאה בבזיכין אבל התם לא שייך למיגזר סימן א' אטו שני סימנין:

א) גי' ל"ק גבי שעירי עבודת כוכבים ואמאי מלרכי

כגון

צ"ע מייתר

כג א מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הל"ז:

(נושא)
מה' תנאים מה לומדים על פר יוה"כ מההקש שלו לפר העלם
1- את בדם טבילה
2- כל מה שאמור בענין כולל עיכובא

שיטה מקובצת

א] אבל יותרת ושתי כליות כו' וא"ת והא דרשינן לפר זה פר העלם למהוי כמאן דכתי' בגופיה וי"ל דנהי דהוי כמאי דכתיב בגופיה לענין דלא הוי היקש מן ההיקש מ"מ אמת הוא דלא כתיב בגופיה בהדיא מידי דהוי לאידך תנא דנפיק ליה מכאשר יורם באם אינו ענין כו' למהוי כמאי דכתיב בגופיה דלא להוי היקש מן ההיקש ואעפ"כ חשיב ליה לא כתיב בגופיה לענין דלא אתי מהחטאת כדפי' בסמוך והא תנא לפר לכל האמור בענין וכדמפורש בתוס' מיהו מ"מ קשה דהיכא קאמר אבל יותרת ושתי הכליות דלא כתיב בגופיה אימא דלא יליף שעירי עכו"ם מפר העלם מהיקשא קמייתא דחטאת א"כ לפר זה פר העלם למה לי הא כל עיקר לא בא אלא משום יותרת וב' הכליות למהוי כמאי דכתיב בגופיה לאגמורי לשעירי עכו"ם וכיון דסוף סוף לא יליף משום דלא כתיב בגופיה בהדיא א"כ לפר זה פר העלם למה לי וי"ל דאה"נ קאמר דאי לאו היקשא שניה דחטאתם על שגגתם הו"א כיון דלא כתיב בגופיה לא יליף מהיקשא קמייתא ולפר זה פר העלם לא הוי דרשינן לא הוי יוה"כ והא תנא לרבות כו' פ"ה אלמא כו' עד (דברי רבי) [דבי רב מרבי] ולפי שיטתו צריך לומר דההיא תנא דיליף גם עיכובא מלכל האמור בענין ס"ל כרבי יהודה דחוקה לא נאמרה אלא בדברים הנעשים בבגדי לבן לפני ולפנים הילכך לא יליף עיכובא מחוקה (מדברים) [בדברים] הנעשים בהיכל וכ"ת תיפוק ליה עיכובא מהיכא דנפקא ליה לר' יהודה דהיינו מכלה מכפר דהוא לא איצטריך אלא סבר לה כר"א אלא כיפר מה כיפר ואיכא למימר אם כיפר מה שקרוי כפרה בפנים אחר בחיצוניות היינו מתנה אחת הילכך לא שמעינן מיניה עיכובא לכולהו מתנות כדפי' בקונטרס לקמן גבי מילתיה דר"ע בפרק איזהו מקומן כך שיטת הקונטרס. וקשה חדא דלא לישתמע בעלמא שום תנא שיאמר דלא ילפינן עיכובא ביוה"כ בין מחוקה או מכלה וכיפר. ועוד קשה דלעיל מידחקו לרב פפא לעיל לאוקמי דרשה דלפר זה פר יוה"כ ולענין את בדם וטבילה ולא לענין לעכב מחמת הברייתא שהביא דר"י דריש עיכובא מוכלה וכיפר ומה בכך אכתי יכול להעמידה עדיין לענין לעכב וכאותו תנא שלישי ההך ברייתא דלכל האמור בענין דלא דריש עיכובא לא [מחוקה ולא] מוכלה מכפר כדפ"ה ועוד קשה דלעיל מאות' ברייתא עצמה דלכל האמור בענין מייתי סייעתא לרב פפא והשתא מקשי מינה ועוד דלמה המתין מלהקשות הך קושיא עד השתא היה לעיל כיון (דלעיל) [דאדלעיל] קאי כדפ"ה לכן נראה לר"י דאדסליק מ"ניה קאי שאמר רב פפא בסמוך לעיל דמהיקשא קמייתא דועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת אלו שעירי עכו"ם לא נפקא לן יותרת וב' הכליות משום דלא כתיבן בגופיה בהדיא ואע"ג דלא הוי היקש מן ההיקש משום ייתור דלפר זה פר העלם ועל זה פריך והא תנא לפר כו' דמשמע גם לענין יותרת וב' הכליות ואע"ג דאוקימנא לענין את בדם וטבילה מדמהדר ליה קו"ח [מהמקום] שלא הושוה [קרבן לקרבן השוה] מעשים למעשים כו' כדפי' מ"מ לישנא דלכל האמור בענין משמע לכולה מילתא הנאמר בכאן ולא נאמרה כלל ביוה"כ

נושא/מבנה
◇ ב' תנא דבי ר' ישמעאל התלמידים, דרך משלים, למה התורה לא כתבה אצל פר העלם:
1) יותרת וב' כליות
2) פרוכת הקודש

נושא (דף מב:)
הסברו של ר"ש לקיש לשיטת ר"מ (דאמר פיגל בקומץ ולא בלבונה או להיפך - פיגול וחייבין עליו כרת) דכל העושה, על דעת הראשונה עושה - ולא משום דמפגלין בחצי מתיר

נושא (המשך)
נסיון להוכיח שיטת ר"ל ממשנתנו ולכן אם אפשר להוכיח דמשנתנו כר"מ יהיה הוכחה לר"ל - אבל - אם משנתנו כרבנן, נדחה הסיוע

מבנה
ר"מ/רבנן (מחלוקת) △
דחיה - לומר שאין מקור ר"מ ▽
קושיא על דחיה △
(דף מב:) [illegible] ▽
תשובות
I-II [illegible]

שיטה מקובצת

קאמר דהיינו לענין יותרת וב' הכליות ואע"ג דלא כתיב בגופיה דפר העלם בהדיא דנהי דמכאשר יורם איתרבי באם אינו ענין כדפי' לעיל כי היכי דלא להוי היקש מן ההיקש מ"מ הא לא כתיב בהדיא בגופיה דיותר אין לו להחשיבו כתוב בגופו מייתור דכאשר יורם טפי מייתור דלפר זה פר העלם אלמא מחדא היקשא דלפר זה פר יוה"כ ילפינן פר יוה"כ מפר העלם אף מידי דלא כתיב בהדיא ומינה נשמע לאידך תנא דדריש לפר זה פר העלם דשמעינן (יותר) [יותרת ושתי הכליות] בשעירי עכו"ם מחדא היקשא מהיקשא קמייתא דחטאת והדרי קושיא לדוכתיה למה לי שגגתם על חטאתם דנהי דהוי מוקמינן דפליגי (מדרשה) [בדרשה] דלפר דמר מוקי בפר יוה"כ ומכאשר יורם דריש דלא להוי היקש מן ההיקש ומר דריש לפר זה פר העלם דלא להוי היקש מן ההיקש מ"מ (מסברא) [בסברא] זו אי מהניא היקשא קמייתא גם במידי דלא כתיב בגופיה בהדיא מסתמא לא פליגי אהדדי כך סובר המקשה ומשני תנאי היא ובהא גופיה פליגי ותנא דבי רב קורא תנא דספרי דחטאתם על שגגתם וא"ת ולתנא דלפר זה פר העלם מגליה בפר יוה"כ ליותרת וב' הכליות וי"ל מדרשה דת"כ ואת כל חלב פר החטאת גבי פר כהן משיח לרבות פר יוה"כ ליותרת ושתי הכליות מייתורא דפר ובמקום אחר הארכתי והר"ם פ' דקאי למיפרך ארא דקאמר דאצטריך לפר זה פר העלם למהוי כמאי דכתיב בגופיה היינו הקושיא שהקשו בתוס' לעיל ולרבי דדריש לפר זה פר יוה"כ א"כ יותרת וב' הכליות למהוי כמאי דכתיב בגופיה מגליה ומשני תנאי היא האי תנא ספוק ליה מכאשר יורם ובתוס' רבינו אליהו נמצא גירסא ורבא תנא החטאת אלו שעירי עכו"ם לרבות לכל האמור בענין ושמע דאף ליותרת וב' הכליות והשתא ניחא. מהר"ם:
ג] ודם שכעס על אוהבו: ד] מאיר משום דקסבר: ה] עיין בהשמטות בסוף המסכת: ו] נמי אלא לאו משום: ז] קמ"ל דחטאתם: ח] לכל האמור בענין: ט] היא האי תנא: י] בענין מתניתא דבי רבי: יא] בה דברי רבי: יב] דבפר כהן: יג] עצמו המסכימים לדעתו אשר דברי סתרו: יד] צבור המאו: טו] בפה"ע' לעיל ע' ע"א ד"ה כל בספו ודף ד' ע"ב ד"ה מחשבה: (כ"א א' דאו ט"ס): טז] מתיר אלא פיגול לר"מ אלא אפסול: יז] וקס"ד דהיינו: יח] ראשונה עושה: יט] פיגול אלא לאו מדשני ליה כו' שמע מינה טעמיה משום דעושה ע"ד הראשונה עושה: כ] הראשונות במחשבת דחוץ לזמנו ואחת שלא כתקנה לפיגול אלא בשתיקה פסול ואין בו כרת: כא] דאמר להכשיר הוא: כב] ראשונה עושה א"כ כו' לאוקמי גליון אלא כר"מ ותפשום מינה דטעמא דר"א משום דעל דעת ראשונה הוא עושה: כג] סיפא נמי פסול כו' פיגול ולא אמרינן על דעת הראשונה עושה דרבנן הוא (והאי דקיימ): כד] דדוקא נקט חוץ למקומו כו' דהוקבע פיגול בראשונה שמתנה: כה] מיקבע אפילו בשתיקה משום דלא אמרינן על דעת ראשונה עושה לרבנן: כו] גרידא ומקשי לרב פפא דאמר לעיל לאת בדם וטבילה אתא היקשא ומשני תנאי היא תנא דבי רב היינו [ההיא מתניתא] כו' ותנא דבי ר"י היינו אותה ברייתא דדריש לכל האמור בענין שבירורה התלמידים מבית ר"י ושנו בה התלמידים דברי ר"י ודברי רבי: מתיבת וקשה עד תיבת וא"ת נמחק: כז] טהרו בפר יום הכפורים: כח] הלא עיכובא: כט] לעיל ע"כ ויש לפרש דפריך הכי דלכל ובס"א ועוד י"ל: ל] היקשא תוספת: לא] היקשא דהחטאת: לב] לי ע"כ דגבי שעירי: לג] תנא דלפר זה פר העלם אתא: לד] כל חלב לרבות פר יוה"כ והשאר נמחק: לה] הש"ס עי' תו' מנחות (ד' נב ע"א) ד"ה פר העלם: לו] למיגזר כדאמרי' בפ"ב:

ר'

גליון הש"ס גמ' כל העושה ע"ד הראשונה. לעיל דף ב ע"ב שבת דף נ"א